

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

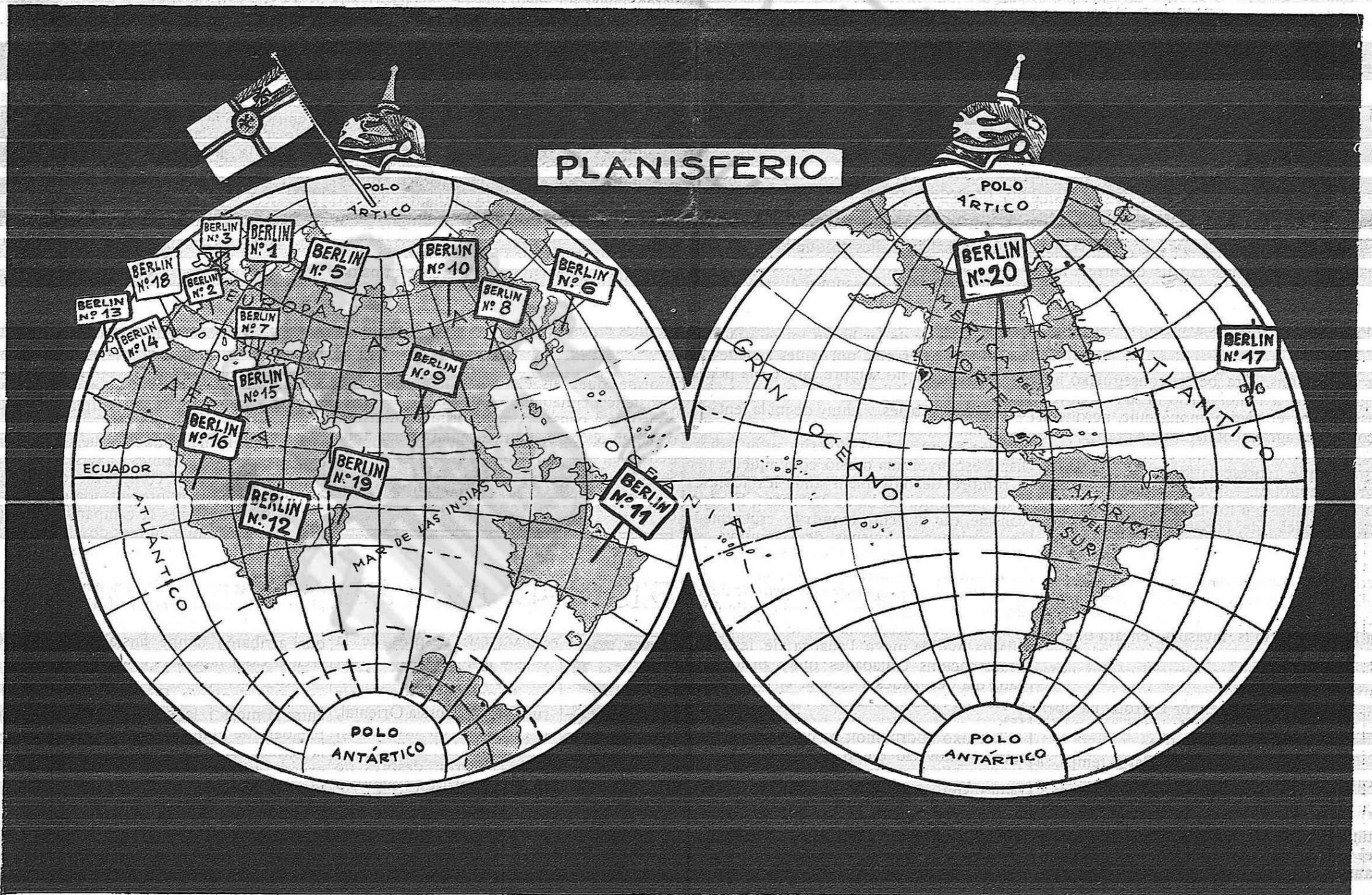
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fóra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—ESTRANGER, 2'50

EL SOMNI DELS IMPERIALISTES

No estaran satisfets fins que hagin omplert el món de sucursals de Berlín

Destrucció de la catedral de Reims

Aquest darrer acte dels alemanys ha acabat de curullar d'indignació l'Europa culta. La catedral de Reims era una joia que perteneixia al patrimoni artístic de tot el

món. Al destruir-la els alemanys, sense cap raó militar que'ls aboni, no més que pel gust de destruir desfogant la seva follia de retuts, han ofès els sentiments universals. Una nova taca ha caigut sobre l'exèrcit del kaiser. És impossible que tard o d'hora no pagui aquesta malifeta; car no's pot pas prescindir, així com així, en ple segle xx, de les simpaties mundials.

An eiss mateixos, l'acte vandàlic els ha produït esgarripança, i per medi dels consuls i dels embaixadors s'han apressurat a justificar-ho. De primer han dit que'ls francesos havien posat canons en la catedral. Quan el govern francès ha fet veure que tal cosa no podia ésser certa, puix la fortalesa de l'edifici no ho consentia i que sols amb l'esclat de les

canonades s'haurien destruït tots els vitratges, que eren una veritable meravella, aleshores l'oficiositat alemanya ens ha donat una altra explicació. Aquesta, no pot convèncer a ningú. Diu que'ls francesos i anglesos obligaren a respondre als seus focs i que Reims se trobava dintre l'esfera de combat: és dir, lo que tothom sabia.

Una catedral no s'enruna perquè una bomba escadussera, mal dirigida, caigui sobre d'ella. Una cosa és això, i una altra és concentrar el foc sobre un edifici i destruir-lo en poques hores.

I l'intenció de l'artilleria dels alemanys està ben demostrada. Fer mal sense profit, perquè és innegable que mentres apuntaven a la catedral, descuidaven altres llocs, des dels quals l'artilleria francesa i anglesa devia bombardejar-los an ells.

Però el mal ja està fet, i la conducta esmersada, de bell entuvi, pels soldats del kaiser, demostra que'ls mals que cometen en aquesta guerra són premeditats, innecessaris, sense altre objecte que'l d'aterroritzar, deixant una estela de runes i de sang ignocent, mancada de precedents en l'història de les conquestes bèl·liques.

* * *

La catedral de Reims era una joia gòtica d'inestimable valor. Fou començada en 1211 sobre les runes d'un altre temple antiquíssim. L'arquitecte que la planejà fou Robert Libergier de Coucy, qui al notar certes vacil·lacions entre'ls que devien costejar l'obra, digué aquestes paraules: «Comenceu, que Déu i els homes ja us ajudaràn».

En Libergier no comptava amb l'ajuda dels teutons del 1914.

En efecte, els donatius per a la construcció del temple, d'aquella hora en avant, augmentaren. Monarques, prelat, prínceps i burgesos rics, tots contribuïren a dur a felicitat terme la gran obra.

No obstant, aquesta no pogué termenar-se fins l'any 1430, seguint sempre, emperò, el plan de Coucy.

La catedral s'aixecava majestuosa, isolada, de cara a Orient, com totes les catedrals de

l'Edat Mitja, al centre d'una espaiosa plaça de l'hermosa ciutat.

Era un afiligranat treball d'esculptura amb profusió d'estatues i relleus d'incalculable mèrit, i per dintre afectava la forma d'una creu llatina. Les voltes de les naus eren imponentes per la seva altura i el seu atreviment.

La catedral de Reims contenia quadros de Tintoretto, Ticià, Poussin i altres, i la seva orga era una altra meravella, contenia cinquanta-tres registres i 3.516 tubes, i estava enquadrada dins un veritable tresor d'esculptures de talla.

Se necessitarien molts volums per a explicar les esplendideses d'art oïjal, els tresors artístics que contenia aqueix temple, i tot això, fa angoixa el dir-ho, ha servit de blanc als canons d'Alemanya.

Lo més terrible de tot, encara, és que's trobi gent que's conformi sense gaire esforç i adhuc intenti disculpar aqueixa nova malifeta de l'orgull tudesc.

I és precisament a Catalunya, a Barcelona, entre els que més parlen de civilitat, d'amor a lo bell, de respecte a la tradició i les coses sagrades, on s'ha intentat justificar el sacrilegi.

«La guerra és la guerra! No cal planye's de la destrucció d'un monument que, a la fi, val menys que la vida d'un home!»

Heu-aquí la seva gran resposta.

I els jaumistes, i els catòlics, i els germanòfils de *La Veu de Catalunya*, quan algú els parla del temple enrunat, de la joia destruïda, sense volguer, irremissiblement, de cor endins, exclamen:

—Oh, el canó de 42 centímetres!

La casa Klup se'ls ha ficat a l'ànima, els ha acaparat la potència admirativa. Es l'Art, és Déu, és la Perfecció.

X. X.

Per a formar-se idea del moment actual, és precis tenir la percepció del valor històric. L'immensa majoria dels homes tenen sols el sentit de lo present. En casi tots ells actua el passat com una inconscient herència de vagues i animals passions; en molt pocs hi ha la consciència d'una personalitat nacional que devem continuar; en casi ningú hi ha aquell *palp de tenebres*, aquell allargar la sensitiva mà de cec, com una tàcil vareta, per a suscitar en nosaltres un regust d'immortalitat... Lo que's diria consciència de missió històrica, col·lectiva, és un orgue negat a les multituds. Doncs bé: travesem avui un instant en que'l tentacle de l'humanitat s'extén davant els pobles, *tasta* (per dir-ho així) el pervindre, i se demana anguniós: ¿Quin destí prefereix? ¿Quina pàgina he d'escullir, en aqueix *deure* i *haver* de l'història? ¿Què vull que's digui de mí? O bé se dirà: En els dies de la tragedia, va callar, com a materia pura, entre l'espetec de la dolorosa topada, no va alçar una veu en el debat formidable, no va aspirar a una ideal recompensa d'esperit en aquella *guerra de secessió* per la llibertat de les ciutadanes. O bé se dirà: Quan vingué l'hora, no faltà a la crida; va allistar-se entre les aliances de la pau; va oferir-se, com Portugal, a substituir en la guarda dels territoris els lluitadors directament interessats en la campanya; va obrir els ports a l'accés de les forces de la llibertat, i les fronteres a l'ajuda comercial de França, la terra en perill.

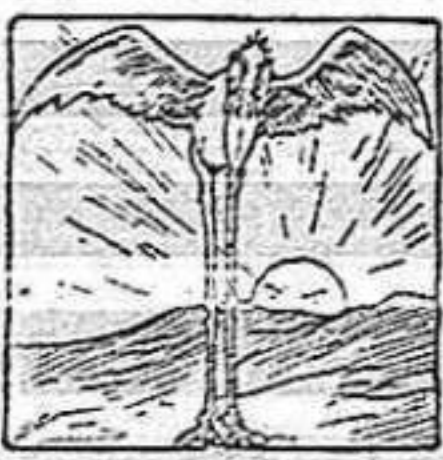
* * *

I ara, dues paraules sobre un petit incident. Alguns ciutadans de Barcelona amb tota noblesa, i en us d'un dret perfectíssim, varen enviar un telegrama de felicitació an el general Joffre. Entre ells figurava el meu il·lustre i fraternal amic Santiago Rusiñol. Segons unes declaracions fetes an els periodistes, sembla que'l senyor President del Consell se va planyer d'aqueixa efusiva manifestació, per creure-la contrària a la neutralitat.

Amb tot respecte, senyor Dato: la neutralitat sols pot declarar-se pels governs, no pot imposar-se a l'opinió nacional, qui es llibèrrima. El subjecte de la neutralitat no es la nació, sino l'Estat. Lo contrari seria atentatori a la llibertat d'opinar, a la formació del judici històric i fins al criteri de moralitat de cada persona. Hi ha, en el fons de cada ciutadà, un intangible santuari, ont no pot entrar, sense profanació, la *Gaceta*. Hi ha unes fibres de sensibilitat que no poden, sense segrestament, ésser anestesiades d'ofici. La raó d'Estat no s'extén a l'ànima. I seria enorme que, en els casos més aguts de l'existència ciutadana, cada persona se vegés constreta a pensar com el primer ministre, o sí, en els casos de neutralitat oficial, a no pensar en absolut; a una amputació del pensament.

GABRIEL ALOMAR

Entorn del neutralisme

OT republicà sincer, davant el cas de la guerra present, ha de pensar així: El meu dever com a europeu és preguntar-me quina de les dues ciutats d'Europa mereix ideològicament la meua simpatia; i com soc republicà, la resposta no pot ésser dubtosa. Soc, ademés, espanyol; i l'espectacle de les dretes, qui han formulat d'una manera concreta llurs simpaties, no'm deixa lloc a vacil·lacions. Ara bé: si conseguixo impulsar cap a l'intervenció l'Estat espanyol, asseguraré el règim monàrquic, perquè li concitaré l'agraïment natural de França; però aqueixa consideració no compensa la desgràcia que representaria la derrota de la gran República.—Inversament: si jo, republicà, manifesto a França la meua fraternitat de republicà i de laicista, els francesos no oblidaràn que en els dies de perill els republicans espanyols varen sentir la república com una concitudania, com un vincle patriòtic, i demanaren an els poders l'intervenció sense conseguir-la; volgueren ajudar a França contra'ls invasors, encara que fos perdent l'esperança d'una futura ajuda de la República francesa contra'l règim espanyol.

La conducta del senyor Lerroux ha obeït an aqueix raonament; és de justícia dir que'm sembla un raonament perfecte.

L'opinió espanyola, per llarg temps, a causa de la nostra deplorable pedagogia, ha viscut totalment desinteressada d'Europa. L'isolament diplomàtic se corresponia amb una ignorància total de la vida exterior. En el periodisme és on més se notava aqueixa ausència de *ciutadania europea*, de *patriotisme europeu*. I és clar que per això, avui, el conflicte germano-llatí no ha trobat eco en l'esperit públic espanyol. Ademés, l'educació purament cultural, confessional, ens ha castrat per a tot idealisme, per a tota percepció de les visions indefinides i ulteriors; ens ha extirpat el *sentit de la transcendència*; això és, en suma, l'idealitat.

* * *

Barcelona té en el senyor Lerroux i en el senyor Cambó dues figures qui han representat oposadíssimes faccions; però mai com davant aquesta guerra hauràn encarnat més

diametralment esperits. Mentre el senyor Cambó, procedent del catalanisme, proclamava aquella escandalosa incongruència contra la defensa de l'heroica i memorabilíssima Bèlgica, els mateixos dies en que's commemorava el segon centenari de l'inútil i cavalleresc heroisme de Casanova, el senyor Lerroux, noblement, oferia a França l'homenatge il·limitat i explícit de la seva simpatia; com era dever de fer-ho en tot republicà.

El senyor Lerroux, qui tantes vegades ha sentit la carícia no sempre sana de la popularitat, pogué sentir, a Irún, la ruda carícia de les ires plebeies... Lluny de mí la tentació de donar consells; però no puc sustreure'm a l'idea de que jamai s'oferirà an el radicalisme espanyol una ocasió com aqueixa per a rompre definitivament amb les febleses d'un passat qui no ha de retornar... El radicalisme, qui un temps combaté cruentment les estridències juvenils de Catalunya, se mostra avui, per una curiosa transformació, el paladí de les causes lliberals, autonomistes, civils, davant el cesarisme prosaic de les dretes catalanes. I la ploma qui escrigué un dia cert article desgarbat que tots oblidarem, allarga avui la mà a l'aliança de les dues grans nacions ciutadanes que's proclamen cada dia destinades a esclafar el militarisme germànic i totes les demés veleïtats de guerra.

Tot això podria molt bé contribuir a una futura renovació completa dels valors de la nostra política catalana. El defecte de l'antic radicalisme, per comparança amb els demés partits republicans, consistí en certa manca de coherència, d'*esprit de suite*, en les seves actuacions. Una certa diplomàcia a la florentina inspirà a vegades algun dels seus gestos. No sempre tingué aquelles aïroses inconveniències que donen a un partit la categoria de jove, i per tant desinteressadament aixelabrat. No sempre la poesia quiotesca va triomfar-hi de la prosa estratègica... Convinguem en que l'acte de París és una mena de rescat de passades febleses, lo que'ls francesos en diuen *amende honorable*. I seria cándid que les esquerres espanyoles se deixessin seduir per una indignació fariosa de burgesies temeroses, gelosa de la bossa i de la pell, nadivament incapaces de generositat.

Els esperverats

RECAPACITEM: després de la batalla sagnant del Marne, la llarga i mortífera de l'Aisne; després de l'invasió dels russos a la Prússia Oriental, la reculada i un nou avenç, deixant en les tres fases de la baralla, uns i altres, un rastre de cadavres; després de l'invasió de Serbia pels austriacs, l'expulsió de Serbia dels austriacs amb les seves baixes corresponents a l'entrada i a la sortida. En total, dos mesos arreu de matar-se gent amb un desfici i un entusiasme més dignes dels temps barbres que del segle xx.

I aquesta perdua de gent, aquesta desaparició de la flor dels homes, no espanta ni enxiu els anims de les nacions bel·ligerants.

Els governs, fredament, serenament, armen nous contingents d'homes per a cobrir les baixes i reforçar, si poden, eis seus exercits. Els homes acudeixen a les files plens d'ardor bèl·lic i frisosos de llençar-se, a la baioneta, contra'ls enemics.

Allà on pot-ser no arribaria el sentiment patriòtic, hi arriba l'instint de conservació, i fa sobrepassar-hi l'odi.

Així, sense defalliments ni covardies, se-

gueix i seguirà furienta aquesta guerra bàrbara, fins que uns i altres quedin aniquilats.

Els únics que estem esperverats som els que no toquem altres conseqüències de la guerra que les filles d'una por cervical i d'una pussilanimitat afemellada.

Mirem el blat de les nostres sitges i veiem, temorencs, que no més tenim provisions fins la pròxima primavera.

Amaguem porugament els diners per a que no vagin a la productora circuïció. Ens palpem diàriament el cos per a assegurar-nos que no tenim símptomes de la probable peste que acostuma ésser seguit de totes les guerres.

I així, mentres uns llenquen generosament les vides, i veuen els seus pobles arrasats, i contemplen ses famílies en la miseria, sempre tenint als llavis el somriure dels estoics, nosaltres, que no correm cap perill, que estem segurs en nostres cases i que no patim més miseria que la moral, som els esperverats i els que'ns queixem com a dones, perquè'ns sentim incapaços de portar-nos com a homes.

JEPH DE JESPU

La prova

UALSEVULGA que sigui el curs ulterior de la guerra europea, uua cosa queda provada ja. Aquesta cosa és la fortalesa de França. Ai cap de dos mesos de guerra, està

davant dels ulls de tothom la prova de que són forts l'exèrcit francès, i el poble francès, i la raça francesa, i l'ideal d'aqueixa raça gloriosa.

¿Què pot dir ara, al veure la realitat eloqüentíssima dels fets, la gent de reacció que va empendre, fa agluns anys, l'obra vilíssima de desacreditar la França? De totes les derrotes de la guerra present, la més grossa i espantosa és aquesta derrota moral que han sofert els calumniadors de la República francesa.

Decadència, corrupció, gangrena, covardia... Totes les infamies i totes les tristeses s'acumulaven damunt de França. La política francesa, la societat francesa, eren rebaixades i menyspreuades amb implacable sanya innoble. I es proclamava altament que, si un dia la guerra amb l'Alemanya arribés, cauria la França vergonyosament vençuda i destruïda, impotent per a la defença, incapaç de retrobar les velles fonts d'energia i valor estroncades per l'indisciplina, l'irreligió i el materialisme.

Tots les hem sentides aquestes afirmacions sortides de plomes i llavis reaccionaris. Tots hem pogut comprovar eis efectes d'aqueixa persistent propaganda de descredít. Tant s'havia estès la campanya antifrancesa, que fins molts homes de llibertat havien arribat a creure en la decadència i en la perdició de França. Al mateix temps, com si tot plegat fos degut a una maniobra combinada, se feia en favor d'Alemanya una propaganda activíssima, eis efectes de la qual arribaren també fins als qui són o es creuen ésser lliberals i avançats.

Entre l'estrepit dels canons, avui la gran calúnnia s'enfonsa. En els camps de batalla, entre la mort i la sang, apareix, tota resplendent de grandiositat tràgica, la prova de la veritat. La França és forta. Fort el seu exèrcit, forta la seva joventut, fort el seu ideal... En la terrible guerra, se mostra el geni dels seus generals, l'heroisme dels seus soldats, el coratge de tota la raça.

França mare, França redemptora, França immortal: la prova és horriblement dura. Però era necessaria... Tu ara estàs rentant la gran calúnnia amb la feconda sang dels teus fills.

A. ROVIRA I VIRGILI

SONATA XXI

encara dura, encara. Passa una setmana. Un home troba que ja n'hi deuria haver prou de sang i foc, i morts; però com si res. I endavant! I passa una altra setmana, i ells, tocuts, da-li que da-li, ara endavant l'un, ara reculant l'altre; com si balleessin els rigodons de la mort.

Jo, us ho dic de veres, no voldria ni pensar-hi; però no pot ésser, el cap se me n'hi va, i, un cop encesa l'imaginació... demaneul...

Tot el dia me'l passo mastegant fum de pólvora i fetor de rosses; tinc el cuc de l'orella mort a copia d'imaginar canonades que no sento, però que ho són, i a cada instant me veig obligat a cloure les parpelles, per a evitar a les ninetes dels meus ulls que vegin aquests pilots de cadavres, aquests ferits desamparats, desangnant-se sobre's terroços d'un camp o els palets d'una riera. Hi hà gent que'm fa molta gracia. Són els poca-soltes que diuen:

—No passa res.
No passa res eh, guapos?... Prou que passa!... Passa la mort segant amb dalla esmolada; passen els barbres i la civilització es defensa, i, quan vosaltres parleu, passa la burricia.

Un hom no s'ho fica al cap que hi hagi qui digui això i ho pensi. Neutrals, més que neutrals són. Ben ficats dintre la closca, allí esperen el bon temps, sense veure que hi hà moltes corredisses, i que dos se barallen i un altre fou qui rebé.

No hi hà por de que vinguin aquest any, els llops francesos, a fer presa pels nostres Pirineus; prou tindran convit a casa seva, i, si voleu, encara n'hi haurà per a atipar als nostres i als de Suïça.

Fins per totes les hienes i xacals d'Alger n'hi hauria, amb lo que's mata en tres hores d'un d'aquests dies en que «no passa res».

Ara aquí, a Barcelona, sí que estem tranquils, és una ganga, i a Madrid també, una altra ganga, i per tot Espanya igual, més ganga.

Però molt me temo que'ls que no n'han sigut partidaris, de tantes gangues, diguin, com el meu mestre de matemàtiques:

—No la sabe, ch? Muy bien. «Al freir serà el reir».

I tan reir, com que'm donaven carbaça. I, ara, bebem amb tota neutralitat. Enric, porta manzanilla!

MORITZ LXIII

Sempre estudiant!...

Oh, Dato, Dato admirable, Dato set voltes genial!... D'on dimontri l'haurà treta aquesta tranquil·litat

amb que governa l'Espanya, en mig del greu temporal que per totes bandes bufa?... De què deu estar format el cervell d'aquest bon home? Quina fibra singular conté'l séu cor, o el séu fetge, que li permet donar cap als mil intrincats problemes que a cada hora, a cada instant truquen, furiosos, la porta dei despaig presidencial...

La seva fórmula magna —una especie d'ungüent blanc fet d'humor, calma i frescura— és sempre aquesta: *Estudiar*.
—Senyor Dato, el blat s'acaba, i si no busquem aviat un graner que'ns proveeixi, va a armar-se aquí el gran sarau.
—Han fet molt bé en avisar-me. Ho estudiarem. Això rai!
—Senyor Dato, hi hà cent fàbriques que hauràn de parà els treballs perque les fonts productores no ragen cotó temps hà.
—Ah! Hi hà que estudià el problema. No passin cap mal-de-cap.
—Senyor Dato, les magranes, si no's poden embarcar, se'ns podriràn a les golfes. Com s'arregla això? Veiam,
—S'estudiarà amb tota urgència... Ja ho crec que s'estudiarà!...

I en tot així. Que a tal poble hi hà cent trenta repatriats que no saben on donar-la i exigeixen feina o pa?... Molt bé: veurem d'estudiar-ho. Que a tal altre s'ha parat l'exploració de la mina? Ho estudiarem a l'instant. Que al port A. els vapors no surten? Que'l banc B. ha acabat els rals? Que aquí demanen auxili? Que'n voldrien també allà? —Tot això hi hà que estudiar-ho amb molta serenitat. I s'estudiarà, no ho dubtin. Vaia si s'estudiarà!...

Resultat d'aquest sistema? Tots els que hi senten de nas el veuen venir de sobres. Quan demà, o demà passat, la ficció arribi al séu terme i això se'n vagi a can Taps, en un full de nostra historia un filòsof h' escriurà: «Aquesta nació es va perdre perque tingué un governant que cada cop que surgia el conflicte més vulgar, en lloc de cuità a resoldre'l com fan els homes d'Estat, feia la rialleta... i deia que l'havia d'estudiar».

C. GUMA

L'òs dur

Després de molt rosegà, pot-ser logri el séu intent; però no li quedarà ni una dent

Espanya per fòra

ESDE que's va declarar la guerra, no passa dia, sense que'ls periòdics diaris portin un article d'un senyor o altre que, entre maletes i en el vagó dels goços ha fet el trajecte de París a Barcelona.

Qui més, qui menys, tots han vist *zeppelins* llençant bombes sobre la plaça de la Concordia, qui menys, qui més, ha ovirat als alemanys a deu passos i ens parlen d'en Joffre, d'en Poincaré, quan no han fet altra cosa com nosaltres perdonem, que sentir desde l'habitació de l'hotel el bruit de les tropes, creuant el boulevard o marejar-se en les estacions, o morir-se de fàstic en el cotxe d'un tren fent via amb més calma que un tramvia en el trajecte de Gracia a la plaça de Catalunya.

Per això, els que hem tingut la desgracia de que el conflicte ens sorprengué en la frontera belga, devem contar al públic, les coses que hem sorprès d'après natura que per Espanya són, segurament, més interessants que les opinions individuals sobre una guerra, que a fi de comptes és una capsa tancada.

Jo, doncs, em permetré contar-vos una aventura, rigorosament històrica que us pintarà de mà mestra l'abandono de les altes autoritats espanyoles en lo que respecta a la seva representació a l'estranger, deixant per un altre dia, la còmica escena de quatre mil espanyols, posats en fila davant del consolat d'Espanya a París el dia primer de la mobilització, sense ésser despatxats perque el senyor cònsul s'en havia anat a missa, convençut de que era millor pregar a Déu que facilitar bitllets als pobres, que una llei dictada en un moment de pànic obligava a sortir de París a les vintiquatre hores.

Es el cas, que passant la frontera belga, em trobava a Dunkerque, població de més de 100,000 habitants, situada en el canal de la Manxa, centre principal de comerç, on hi toquen gran nombre de vaixells espanyols.

L'hotel del *Chapeau-rouge* on m'allotjava, va ésser pres per assalt per un exercit d'oficials de totes categories, els carrers s'ompliren de soldats i en el port de Abaló i de Rosendael s'esperava el desembarc de les tropes angleses, fent impossible la vida dels forasters, mal mirats i a cada moment detinguts.

A la plaça de Jean Barth un cartell de grans dimensions ordenava a tot estranger, proporcionar-se els documents necessaris i presentar-se tot seguit a la *mairie* per a fer-se estendre el passaport, sense'l qual no's responia de llur seguretat.

Ja podeu figurar-vos, davant de la menaça de veure's empronat com espia, si'ns vam apressurar tots els estrangers en anar a casa del respectiu cònsul.

Per la meua part vareig pendre un cotxe dient al cotxer que'm conduís al consolat d'Espanya.

Després de consultar, mitja hora llarga, l'indicador va resultar que no estava a la guia, però acostumat a aventures semblants no'm vaig desesperar i després de recórrer els consultats de Rumania, de Grecia i d'Italia vàrem descobrir a l'altra part del port—com si diguessim a la Barceloneta—una modesta tenda de bacalla i sabó oli, entre dos peixopaios, ni campava l'escut d'Espanya sobre una placa destenyida, de metall.

Sentats a la porta sobre l'esglaió hi havia dos tipos de cara trista i ulls plorosos que's miraven ensopits i que m'obriren pas fins al taulell on un home en mànigues de camisa, i els braços arremangats donava gavinetes a un troç de bacalla més dur que les properes muralles de Giveldhe.

Amb tota cortesia em vaig treure el berret i dirigint-me a aquell mestre d'aixa, li vareig preguntar pel cònsul d'Espanya.

—*¡Mais, c'est moi!*, va contestar-me.
—Ple de joia l'hi vaig allargar la mà, i en l'hermosa llengua de Cervantes, li vaig donar el bon dia.

L'home em mirà, es tregué la pipa de la boca, va baixar-se les mànigues de la camisa i en una llengua que més tenia de flamenc que de francès em respongué... que no comprenia l'espanyol.

—Llavors, vareig insinuar, com vos arregleu, quant arriba un súbdit de D. Alfons?

—Ja veurà, respongué, tenia aquí un mariner que havia estat a América i aquest em servia d'interpert, però l'han cridat a les armes i ara no hi hà ningú al establiment que'ntengui l'espanyol.

—Però jo, vaig observar, necessito arreglar la meua documentació per a obtenir el passaport.

—No sé què dir-li, va respondre'm, jo no hi entenc res, arregli's com pugui.

Al sortir meravellat, els dos tipos asseguts a la porta varen mirar-me i no sé què devien veure en mí que un, aixecant-se, em va dir en valencià:

—*Siñor, vostè és espanyol?*

—Per servir-vos, vareig respondre en català.
—*¡Botons! Gracias a Déu. Vostè va a ser lo nostre pare. Dos dies que estem así, sense saber què fer, ningú ens enten i acabem les aguilletes.*

Vareig acompanyar-los a cà la vila i gracies a que hi tenia coneguts, del contrari ni jo, ni els dos valencians tornavem a Espanya i ens haguerem vist segurament empronatats com espies en algun castell del Nord.

Veritat que és un gust ésser espanyol i que un pot veure amb satisfacció el pressupost del ministeri d'Estat reflexionant que gracies a ell, ni els dos valencians tornavem a Espanya i ens haguerem vist segurament empronatats com espies en algun castell del Nord.

LLUIS PLANAS DE TAVERNE

LA GUERRA

Dia 24 de setembre

S'ha confirmat la destrucció, al mar del Nort, de tres grans creuers anglesos, per un grup de submarins alemanys sortits d'Heligoland.

—Telegrafien — via Londres — que'ls serbis han entrat a Sarajevo, capital de la Bosnia i lloc on, com ja's recordarà, va consumir-se, el 28 de juny, l'assassinat de l'hereu de la corona d'Austria-Hungria, causa o pretext de l'actual guerra.

—*Le Temps*, abandonant Burdeus, torna a publicar-se a París.

Dia 25

No hi hà manera d'averiguar lo que deu estar succeint a les vores de l'Aisne. «La batalla continúa», diuen tan sols les comunicacions oficials; mes, com que això ja fa deu o dotze dies que dura, l'opinió es mostra intranquila.

—Es coneixen els noms dels tres creuers perduts per Anglaterra el dia 23. Eren l'*Aboukir*, el *Crecy* i l'*Hogue*. De les seves tripulacions, que sumaven uns 2.200 homes, sols se'n han salvat uns 700.

Dia 26

Vola un *Zeppelin* per damunt d'Ostende i deixa caure tres bombes que no produeixen danys d'importancia.

Dia 27

Segueix la batalla de l'Aisne i segueix també l'impenetrable misteri que desde'ls seus principis la rodeja. Les poques noticies que d'ella ens arriben semblen expressament destinades a «no enterar» al públic de res. L'únic fet concret que avui se registra és que'ls alemanys han tornat a passar el Mosa per les vores de Saint Mihiel, i que la seva ala dreta continúa reculant, i el centre perilla.

—El còlera, seguit natural de la guerra, ha aparegut en diverses localitats d'Hungria. A Budapest—la capital—n'hi ha hagut ja alguns cassos.

—Mr. Asquith, primer ministre d'Anglaterra, en un discurs pronunciat a Dublin, s'ha queixat de la lentitud amb que'ls irlandesos s'inscriuen en les llistes de voluntaris per a la guerra.

—Un aeriplà alemany vola, poc abans del mig-dia, per damunt de París, llençant cinc bombes que cauen prop del Trocadero i en altres llocs i maten a un vell, una nena i una vaca.

Dia 28

De la nova arribada, ahir, del pas del Mosa pels alemanys no se'n ha donat cap ampliació. «Tot segueix igual»; així ho diu la nota oficial del Govern de Burdeus, referent a l'inacabable batalla de l'Aisne.

—Noticies d'origen francès asseguren que a Mulhouse s'ha suïcidat el general alemany Von Kork, disgustat per una repulsa que, vituperant-lo per la seva inercia, li havia donat l'Estat Major.

Dia 29

S'assegura que, entre diversos ports de França—un d'ells, Marsella—han desembarcat aquests dies 150.000 soldats anglesos, procedents de les colonies.

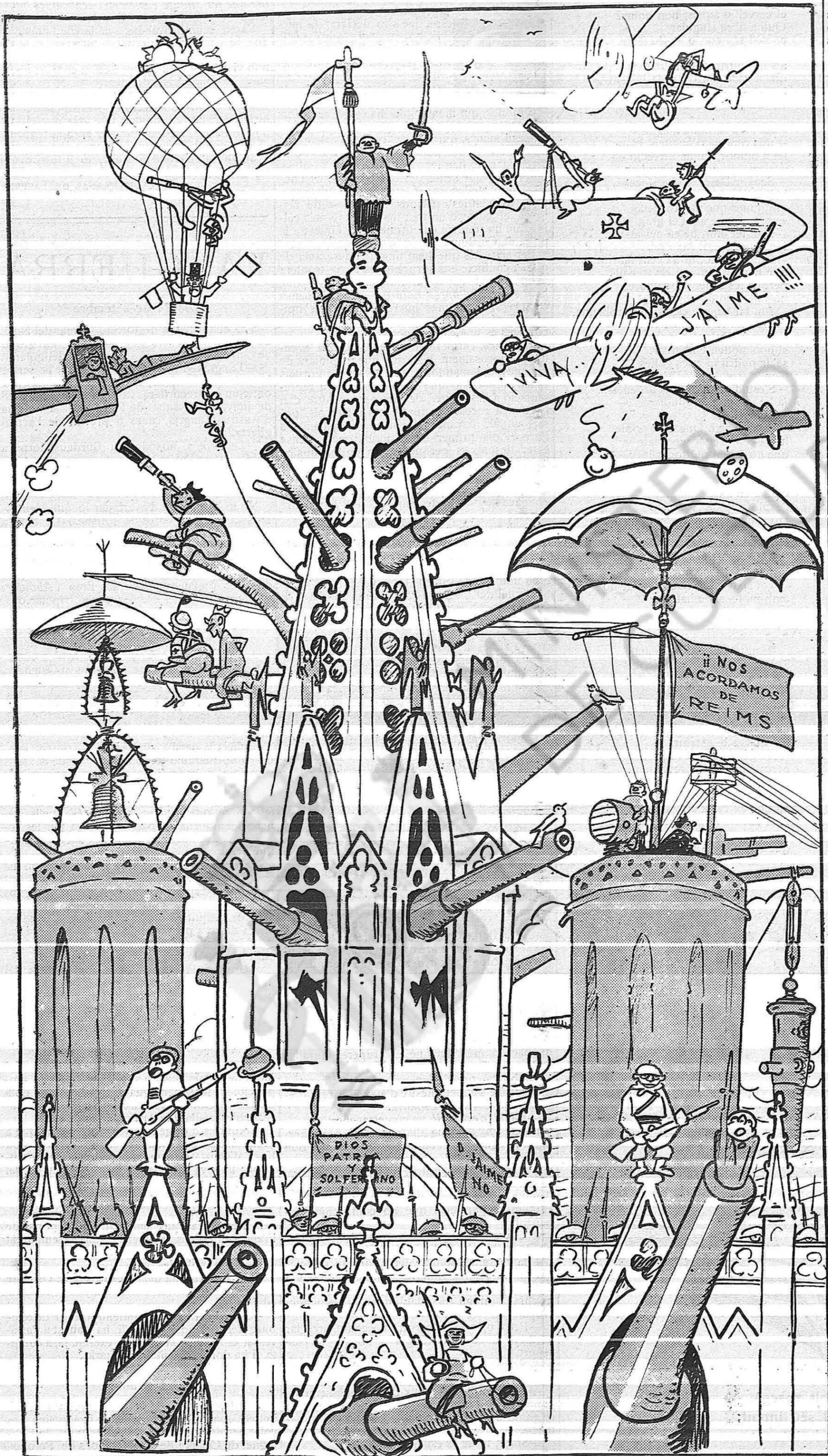
—Un *Zeppelin* ha deixat caure sobre Ostende cinc bombes que han causat danys en bastants edificis.

—Alemanya ha resolt indemnitzar al Luxemburg dels perjudicis que li ha causat a l'atravesar el territori amb el seu exercit. Ja, a compte, li ha donat un milió de marks.

Dia 30

Els alemanys acabaran per omplir la terra... i el cel. Avui, els seus aeriplans i zeppelins han volat per damunt de París, d'Ostende, de Boulogne, de Calais i de diversos llocs de Polònia.

Les catedrals perillen

Vista panoràmica de la nostra Seu demà que, per dissort dels panxa-contentes, se trenqui la nostra mai prou alabada neutralitat

Dia 1 d'Octubre

Telegrames d'Egipte ens fan saber que en aquella nació—en realitat, colònia anglesa—ha esclafat un moviment de caràcter nacionalista, això és, d'oposició al «protectorat» que Anglaterra exerceix sobre l'antic imperi dels Faraons.
—La batalla de l'Aisne segueix amb alternatives, però més aviat resulta favorable als aliats.

REPICS

MENTRES a França, a les vores de l'Aisne, del Marne i del Mosa, se les claven que és un gust... pels corbs, a Madrid, el senyor Dato, amb tota calma, s'està preparant un hivern ben tranquil.

Les Corts,—diu ell—constitucionalment parlant, han d'obrir-se. No tenim pressupostos pe a l'any que ve i, sigui en la forma que sigui, cal habilitar-ne uns de nous.

Però—afegeix l'home—l'Europa avui està en guerra; les passions, aquí, es troben lamentablement excitades, i fora molt possible que, obert el Parlament, algun diputat se'n anés de la muy i, enfilant-nos poc a poc, la nostra neutralitat en sortís perjudicada.

Còm s'evita això?

D'una manera senzillíssima, S'obriran les Corts, sí; però s'obriran no més per quatre o cinc dies.

Unes quantes sessions, dedicades exclusivament a l'aprobació—a l'aprobació; no a la discussió—dels pressupostos; la clau al pany altra vegada, cric crac!, i aquí no ha passat res.

Tal és el plan que'l senyor Dato prepara i que comptant amb la conformitat de les oposicions, espera poguer dur a felicitat.

Lo qual, si realment tot surt a gust de don Eduard, ens donarà ocasió per a admirar dues coses:

La manya del quefe del Govern.

I la hermosa docilitat de les oposicions que en aquest país s'estilen.

A Albània no sosseguen.

Fa quatre dies que varen enviar a passeig al seu flamant rei el príncep de Wied, i ja n'han nomenat un altre: el príncep Burham-Eddin, fill del cèlebre ex-soldà de Turquia, Abdul-Hamid.

Lo que ara falta saber és si el senyor Eddin acceptarà l'oferta.

Perque, de tal manera van posant-se els tronos i les corones, que aviat, ni pagant jornal doble, es trobarà ningú que vulgui fer de rei.

El comte de Romanones ja torna a ésser a Madrid.

Amb aquest motiu—diu un diari—la política fins ara encalmada, va a entrar en un període de febril activitat.

No més la política?

I la política, l'intriga, el pasteig, la traveta i totes les arts de les quals n'és mestre excel·lent tranquil·líssim senyor comte.

La titulada «Liga de señoras para la Acció Católica» ha acordat fer pregaries a la verge de la Mercè, demant-li que Espanya no tingui que intervenir en la guerra europea.

Ai, ai, ai, pobres de nosaltres!

Ja hi som, ja!

Aviat la ballarem!

Ja ho deuen sapiguer, oi?

Tota la vila en va!

S'ha creat a Madrid una Junta d'iniciatives presidida pel funest La Cierva.

L'objecte de la citada Junta és estudiar tots els problemes nacionals que amb motiu de la guerra se li presentin.

Ja'ls veig, els problemes que solucionaran aqueixa gent...

Sumar i multiplicar, ni un.

Tot seran restes i divisions.

D'aquí pocs dies començarà a publicar-se, a Barcelona, un nou periòdic de les idees d'en Melquiades Álvarez.

Portarà per títol *La Reforma*.

Amb túnels o sense túnels?

El nou papa Benedicte XV ha enviat la benedicció al «Círculo Conservador» de Barcelona.

Pobres conservadors!

No'ls faltava sinó això.

Ja són *benefits*!

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olim, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C^{ia}